

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/95/2025
Identifikačné číslo spisu:	3123205677
Dátum vydania rozhodnutia:	30.04.2026
Meno a priezvisko:	JUDr. Mária Trubanová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:3123205677.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Márie Trubanovej, PhD. a členov senátu JUDr. Viery Nevedelovej a JUDr. Jozefa Zlochu, v spore žalobkyne Y. F., narodenej D., Q., zast. ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA JUDr. Martin BARTKO - JUDr. Silvia BARTKOVÁ, Trenčín, Piaristická 6667, IČO: 42 021 626, proti žalovanému K. F., narodenému D., C., zast. advokátom JUDr. Jiřím Choutkom, Trenčín, Štúrovo námestie 121, o zaplatenie 8.400 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 13C/31/2023, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 26. februára 2025 sp. zn. 8Co/45/2024, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a .

Žalobkyni n á r o k na náhradu trov dovolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trenčín (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 12. februára 2024 č. k. 13C/31/2023-108, výrokom I. uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 8.400 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne od 18. októbra 2023 do zaplatenia, a to všetko do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku; výrokom II. v ostatnej časti žalobu zamietol a výrokom III. žalobkyni voči žalovanému priznal nárok na náhradu trov v rozsahu 100 %.

1.1. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie právne zdôvodnil ustanoveniami § 123, § 136 ods. 1, § 137 ods. 1, § 139 ods. 1, § 139 ods. 2 a § 563 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“ alebo „OZ“). V rámci zisťovania skutkového stavu sa súd zaoberal okolnosťami, ktoré sú relevantné pre predmet sporu, a to nárok žalobkyne ako podielovej spoluvlastníčky dotknutých nehnuteľností voči žalovanému uplatnený z titulu peňažného plnenia voči spoluvlastníkovi za užívanie spoločnej veci nad rozsah spoluvlastníckeho podielu pre obdobie od 1. júla 2021 do 30. júna 2023, v rámci ktorého boli predmetné nehnuteľnosti patriace do spoluvlastníckeho vzťahu užívané v celosti žalovaným a jeho rodinou.

1.2. Na základe vykonaného dokazovania okresný súd dospel k záveru, že medzi sporovými stranami nebolo sporné, že sú podielovými spoluvlastníkmi (každá s 1/2 podielom) nehnuteľností zapísaných na Okresnom úrade Trenčín, odbor katastra Trenčín, na liste vlastníctva č. XXXX, pre kat. úz. M., ako rodinný dom súp. č. XX postavený na parc. č. XXX a pozemky - parcely registra „C“ KN parc. č.

XXX - zastavaná plocha a nádvorie vo výmere 280 m² a parc. č. XXX - záhrada vo výmere 143 m². Rovnako nebolo sporné, že v rozhodnom období od 1. júla 2021 do 30. júna 2023 predmetné nehnuteľnosti v celosti užíval žalovaný so svojou rodinou. Žalobkyňa dotknuté nehnuteľnosti neužívala. Počas uvedeného obdobia žalobkyňa nedisponovala kľúčmi od spoločných nehnuteľností, nakoľko po výmene zámkov jej ich žalovaný odmietol odovzdať.

1.3. Súd prvej inštancie zdôraznil, že obsahom vlastníckeho práva (a teda aj spoluvlastníckeho) je i oprávnenie vlastníka vec v medziach zákona užívať. Nakoľko vec môže byť aj v spoluvlastníctve viacerých osôb, je potrebné konštatovať, že spoluvlastnícky podiel vyjadruje mieru účasti spoluvlastníka na vzťahu k spoločnej veci, t. j. vyjadruje mieru účasti aj pokiaľ ide o užívanie spoločnej veci, t. j. každý zo spoluvlastníkov je oprávnený spoločnú vec užívať v rozsahu jeho spoluvlastníckeho podielu. V prípade, ak spoluvlastník neužíva (nemôže užívať) spoločnú vec v rozsahu zodpovedajúcom jeho spoluvlastníckemu podielu bez toho, aby medzi ním a ostatnými spoluvlastníkmi bola uzavretá nájomná alebo iná zmluva, obohatenie druhého spoluvlastníka spočíva v užívaní väčšieho rozsahu predmetu spoluvlastníctva (než ktorý zodpovedá jeho spoluvlastníckemu podielu) bez platenia úhrady za užívanie tohto podielu (rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 25Cdo/2616/1999).

1.4. Pri právnom posúdení nároku súd prvej inštancie poukázal aj na tri rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) sp. zn. 3Cdo/252/2007, 4Cdo/277/2009 a 6Cdo/184/2010. Vychádzajúc z uvedenej judikatúry prijal záver, že spoluvlastník užívajúci vec nad rámec svojho podielu neužíva vec bez právneho dôvodu, a preto jej užívaním nemôže získať bezdôvodné obohatenie, nakoľko žiadna skutková podstata vymedzená v § 451 OZ sa naň nevzťahuje. Právo spoluvlastníka na náhradu za to, že neužíva spoločnú vec v rozsahu, ktorý zodpovedá jeho podielu, je dané zákonom a vyplýva z práva spoluvlastníka podieľať sa na užívaní spoločnej veci v rozsahu zodpovedajúcom jeho podielu. Neužívanie veci v rozsahu spoluvlastníckeho podielu spoluvlastníkom musí byť dôsledkom jej užívania druhým spoluvlastníkom nad rozsah svojho spoluvlastníckeho podielu. Len v takomto prípade sa spoluvlastník užívajúci spoločnú vec nad rozsah spoluvlastníckeho podielu podieľa na prisvojovaní si úžitkovej hodnoty veci vo väčšej miere, než zodpovedá jeho podielu. Súd prvej inštancie zdôraznil, že spoluvlastnícky podiel vyjadruje mieru účasti spoluvlastníka na právach a povinnostiach k spoločnej veci, nejde totiž o podiel na veci reálne vymedzený, ale je len podielom ideálnym a v rámci neho nie je možné preto oddeliť, čo je výlučne podiel jedného spoluvlastníka, a čo je výlučne podiel druhého spoluvlastníka, resp. podiely ostatných spoluvlastníkov. Ak teda existujúce pomery neumožňujú niektorému zo spoluvlastníkov realizáciu jeho vlastníckeho práva užívať vec v rozsahu svojho podielu, náleží mu (ak sa samozrejme nedohodli inak) zodpovedajúca náhrada ako náhrada za obmedzenie jeho vlastníckeho práva.

1.5. Na základe uvedeného dospel súd k záveru, že v prípade posúdenia výšky peňažnej (primeranej) náhrady za užívanie spoločnej veci nad rozsah spoluvlastníckeho podielu (čiže o užívanie na základe spoluvlastníckeho práva) nie je pre toho spoluvlastníka, ktorý bol z užívania spoločnej veci vylúčený, rozhodujúce to, o čo sa ten zo spoluvlastníkov, ktorý užíval spoločnú vec nad rámec svojho podielu, obohatil, ale podstatná je ujma, ktorá vznikla spoluvlastníkovi, ktorý spoločnú vec neužíval. Z tohto dôvodu súd preto zaviazal žalovaného na zaplatenie peňažnej náhrady za užívanie nehnuteľnosti nad rozsah svojho spoluvlastníckeho podielu za obdobie od 1. júla 2021 do 30. júna 2023, t. j. v rozsahu 24 mesiacov v uplatnenej výške t. j. v rozsahu 8.400 eur.

1.6. O nároku na náhradu trov konania okresný súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Civilný sporový poriadok“ alebo „CSP“).

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej aj ako „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) na odvolanie žalovaného rozsudkom z 26. februára 2025 č. k. 8Co/45/2024-166 výrokom I. rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutých výrokoch I. a III. ako vecne správny potvrdil podľa § 387 ods. 1 a 2 CSP; výrokom II. žalobkyňu priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalovanému v rozsahu 100 %.

2.1. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie a považoval jeho rozsudok v napadnutej časti za vecne správny a túto vecnú správnosť odôvodnil správnu aplikáciu a interpretáciu právnych noriem na základe správne a dostatočne zisteného skutkového stavu. Žalovaný v odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie neuviedol žiadne skutočnosti, s ktorými by sa súd prvej inštancie v konaní nezaoberal, ktoré by neboli predmetom jeho posudzovania. Ani v odvolacom konaní neboli tvrdené a ani preukázané také skutočnosti, ktoré by mohli mať za následok odlišné rozhodnutie vo veci. Z tohto

dôvodu si odvolací súd osvojil dôvody napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie, v plnom rozsahu sa stotožnil so skutkovými i právnymi závermi súdu prvej inštancie.

2.2. Odvolací súd nesúhlasil s námietkami žalovaného obsiahnutými v odvolaní, v ktorých uvádzal, že súd prvej inštancie mal dať prednosť právu žalovaného na obydlie pred vlastníckym právom žalobkyne, a zrejme z tohto dôvodu náhradu za „nadužívanie“ spoluvlastníckeho podielu žalovaným žalobkyni nepriznať. Takáto argumentácia žalovaného však nemá nič spoločného so zisťovaním skutkového stavu v súdnom konaní. Zo strany žalovaného ide skôr o právnu polemiku stretu dvoch práv (vlastníckeho a práva na obydlie), ktorej vyriešenie však vo svojej podstate ani nie je právne významné pre uplatnený nárok.

2.3. V odvolaní žalovaný prišiel s argumentáciou, že žalovaný žalobkyni neumožnil užívať spoločnú nehnuteľnosť, nakoľko tým chránil obydlie jeho polročného syna. V napadnutom rozsudku však súd prvej inštancie žalovanému veľmi presne, precízne a zároveň vyčerpávajúco vysvetlil, prečo nároku žalobkyne vyhovel. Žalovaný zotrval na svojich predchádzajúcich tvrdeniach tak pred súdom prvej inštancie, ako aj v podanom odvolaní a polemizoval tak so závermi súdu prvej inštancie ako aj s vyjadrením žalobkyne v odvolacom konaní, argumentujúc už aj odvolacím dôvodom podľa ustanovenia § 365 ods. 1 písm. h) CSP, tvrdiac, že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Opakovane zdôrazňoval prednosť ústavného práva na nedotknuteľnosť obydlia oproti právu vlastníť majetok, ako aj rozpor konania žalobkyne s dobrými mravmi. V predmetnej nehnuteľnosti žije s manželkou a maloletým dieťaťom. Domáhal sa zohľadnenia skutočností, že vo veci vyporiadania podielového spoluvlastníctva, a teda úpravy vlastníckych práv k predmetnej nehnuteľnosti, ktoré prebehlo na okresnom súde, a ktoré bolo medzičasom právoplatne skončené, nikdy neobštruoval. Namietal porušenie práva na spravodlivý proces z dôvodu, že pojednávanie na súde prvej inštancie prebehlo na jednom pojednávaní, ktoré trvalo 20 minút.

2.4. Za podstatné odvolacie námietky žalovaného považoval odvolací súd nasledovné tvrdenia. Žalobkyňa sa domáhala vydania kľúčov k predmetnej nehnuteľnosti len formálnym spôsobom, odignorovala pokus žalovaného o dohodu, sama sa rozhodla v nehnuteľnosti nebývať, nenavrhol žiadnu dohodu. V predmetnej nehnuteľnosti býva žalovaný so svojou rodinou, ide o jeho obydlie, ktoré je v zmysle čl. 21 ods. 1 Ústavy SR nedotknuteľné, preto je rozsudok súdu prvej inštancie vydaný v rozpore s dobrými mravmi. Žalobkyňa o nehnuteľnosť nedbala, odnášala z nej veci, poškodzovala pozemok tým, že vykopávala kriky, neplatila dane, hypotéku, poistenie nehnuteľnosti, hoci k tomu bola opakovane vyzývaná. Žalovaný musel vymeniť zámky, aby zabránil tomuto jej konaniu. Súd prvej inštancie tieto dôkazy zamietol, navyše vo veci bolo nariadené jediné pojednávanie, na ktorom bolo vo veci rozhodnuté, a ktoré trvalo 20 minút, čím došlo k poškodeniu práva žalovaného na spravodlivý proces.

2.5. Z úradnej povinnosti preskúmal odvolací súd aj argumentáciu žalovaného z pohľadu ustanovení § 389 ods. 1 písm. a) a b) CSP a konštatoval, že súd prvej inštancie dodržal procesný postup v zmysle ustanovení § 156 a nasledujúcich CSP. Na nariadenom pojednávaní súd prvej inštancie dodržal procesný postup podľa ustanovenia § 173 a nasledujúcich CSP a vo veci rozhodol. Argumentácia žalovaného, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivé prejednanie veci z dôvodu, že pojednávanie trvalo 20 minút, preto nie je dôvodné. Naopak, nemožno sudcovi prikladať na ťarchu, že postupoval súladne s CSP, bol riadne pripravený na pojednávanie a pri prejednaní veci na pojednávaní postupoval rýchlo a efektívne.

2.6. Odvolací súd taktiež nespochybňuje ústavné právo žalovaného na ochranu jeho obydlia. Uvedené však neznamená, že nie je z tohto dôvodu povinný plniť nárok spoluvlastníka (žalobkyne) na náhradu za neužívanie spoločnej veci v rozsahu jej spoluvlastníckeho podielu, ktorý nárok žalobkyni vyplýva z ustanovenia § 137 ods. 1 OZ.

2.7. Odvolací súd po preskúmaní veci zistil, že súd prvej inštancie vykonal dokazovanie v rozsahu potrebnom na správne zistenie skutkového stavu veci, dospel k správnym skutkovým záverom, ktoré majú oporu vo vykonaných dôkazoch a na vec aplikoval správne právne predpisy, ktoré i správne vyložil. Súd prvej inštancie v odôvodnení rozsudku uviedol, ktoré skutočnosti považoval za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých vychádzal a ako ich vyhodnotil a ako vec právne posúdil. Prijaté závery vysvetlil spôsobom, z ktorého je zrejmé, akými úvahami sa riadil. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie nevyplýva jednostrannosť, ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Žalovaný v odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie neuviedol žiadne skutočnosti, s ktorými by sa súd prvej inštancie v konaní nezaoberal a neboli by predmetom jeho posudzovania. Ani v

odvolacom konaní neboli tvrdené a ani preukázané také skutočnosti, ktoré by mohli mať za následok odlišné rozhodnutie vo veci. Odvolací súd si osvojil dôvody napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie, v plnom rozsahu sa stotožnil so správnymi skutkovými i právnymi závermi súdu prvej inštancie a v podrobnostiach na ne odkázal (§ 387 ods. 2 CSP). Žalovaným uplatnené podstatné odvolacie tvrdenia nemajú oporu vo vykonanom dokazovaní a v právnom posúdení veci súdom prvej inštancie, a preto odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti potvrdil ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP.

2.8. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 CSP a žalobkyni ako úspešnej strane sporu priznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnil s poukazom na § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP.

3.1. Dovolateľ v zmysle § 420 písm. f) CSP namietal, že odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozsudku v bode 1.14. bez ďalšieho iba prevzal argumentáciu súdu prvej inštancie. Tiež poukazoval na predložené dôkazy v oboch konaniach preukazujúce nezaujem žalobkyne o nehnuteľnosť a odcudzovanie vecí, ktoré boli v spoluvlastníctve strán sporu aj napriek tomu, že tieto skutočnosti viedli k výmene zámkov na nehnuteľnosti, keď s tvrdením oboch súdov, že tieto skutočnosti sú irelevantné, sa dovolateľ nestotožňuje.

3.2. Ako ďalší dôvod dovolateľ zdôraznil rozhodnutie odvolacieho súdu priechiace sa jeho právu na spravodlivý súdny proces v kontexte ignorancie jeho námietky o nesúlade rozsudku prvej inštancie s ustanovením čl. 12 ods. 4 Ústavy SR. Uvedené podporil argumentáciou a vyjadrením, v ktorom poukázal na fakt, že je v rozpore s vyššie spomenutým ustanovením Ústavy odmietnutie vydania kľúčov od obydľia, pričom sa celý čas chcel na užívaní nehnuteľnosti so žalobkyňou dohodnúť. Žalovaný tiež odvolací súd upovedomil o tom, že pojem ujma je podľa výkladu ústavy nutné v tomto prípade chápať extenzívne, nad rámec súkromnoprávneho vymedzenia, ako synonymum všetkého, čo bude mať negatívny dopad na toho, kto uplatnil svoje základné právo alebo slobodu, ak negatívny dopad bude v príčinnej súvislosti s uplatnením základného práva alebo slobody, čo je presne tento prípad.

3.3. Dovolateľ odôvodnil nesúlad rozsudku odvolacieho súdu s právom na spravodlivý súdny proces rovnako tým, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia neuviedol dôvody, na základe ktorých sa stotožnil so závermi súdu prvej inštancie uvedenými v bode 15. odôvodnenia, ktoré žalovaný veľmi podrobne rozobral vo svojom vyjadrení z 26. februára 2024 v bodoch 9. až 13., a odvolací súd v bode 30. odôvodnenia stručne konštatoval, že nespochybňuje ústavné právo žalovaného na ochranu obydľia, čo však neznamená, že nie je z tohto dôvodu povinný plniť nárok žalobkyne, pričom nikde vo svojom odôvodnení neuvádza, na základe čoho dospel k tomuto záveru, a neuviedol žiadnu argumentáciu judikatúrou či rovno zákonom.

3.4. K dovolaniu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP v súlade s § 432 ods. 1 a 2 CSP dovolateľ uvádza, že rozhodnutie odvolacieho súdu je založené na nesprávnom právnom posúdení pre celý súdny proces zásadnej právnej otázky a to, či je občan, ktorý sa v súlade čl. 19 ods. 2, čl. 21 ods. 1 Ústavy SR domôže svojho práva na ochranu súkromného a rodinného života a práva na nedotknuteľnosť obydľia povinný na základe Občianskeho zákonníka uhradiť náhradu spoluvlastníkovi, ktorý sa mu pokúsil toto právo uprieť, pričom mu zo strany žalovaného spoluvlastníka bola ponúknutá možnosť na dohodu o forme užívania predmetnej nehnuteľnosti. V súvislosti s týmto odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku v bode 30. uviedol nasledovný právny názor: „Na záver považuje odvolací súd viesť, že nespochybňuje ústavné právo žalovaného na ochranu jeho obydľia. To však neznamená, že nie je z tohto dôvodu povinný plniť nárok spoluvlastníka (žalobkyne) na náhradu za neužívanie spoločnej veci v rozsahu jej spoluvlastníckeho podielu, ktorý nárok žalobkyni vyplýva z ustanovenia § 137 ods. 1 Občianskeho zákonníka.“

3.5. Ďalším dôvodom, pre ktorý považuje dovolateľ právny názor uvedený v bode 30. rozhodnutia krajského súdu za nesprávny je ten, že je v priamom rozpore s ustanovením čl. 12 ods. 4 Ústavy SR, ktorý jasne hovorí, že „Nikomu nesmie byť spôsobená ujma na právach preto, že uplatňuje svoje základné práva a slobody.“ a zároveň neprihliada na existenciu čl. 20 ods. 3 Ústavy SR, ktorá v tomto článku zaväzuje vlastníkov k tomu, aby nezneužívali svoje vlastnícke právo na ujmu práv iných. V tomto prípade práv na ochranu súkromia a rodinného života a ochranu nedotknuteľnosti obydľia. Tento argument žalovaný predniesol odvolaciemu súdu, no nebol vypočutý, čím práve došlo k tomu, že

odvolací súd prípad nesprávne právne posúdil.

3.6. Dovolateľ v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP uvádza, že odvolací súd pri riešení právnej otázky, či došlo, alebo nedošlo zo strany žalobkyne ku konaniu v rozpore s dobrými mravmi dospel k nesprávne právne posúdeniu veci, pričom sa odvolací súd výrazne odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Toto dovolateľ odôvodňuje tým, že ak odvolací súd v bode 23. odôvodnenia rozsudku označil všetky jeho námietky za nedôvodné, tak za nedôvodnú označil aj námietku žalovaného o rozpore konania žalobkyne s dobrými mravmi. Súd prvej inštancie sa týmto svojím právnym názorom odklonil od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, konkrétne sa v odôvodnení možno oprieť o uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 21. júna 2018 sp. zn. 6Cdo/137/2017, v ktorom najvyšší súd o. i. poukázal na tzv. zlaté pravidlo správania, ktoré je v negatívnej podobe v mnohých náboženských systémoch a vo filozofiách morálky formulované slovami: „Nejednaj s druhými tak, ako nechceš, aby oni jednali s tebou.“

3.7. Dovolateľ navrhol, aby dovolací súd rozsudok krajského súdu a rozsudok okresného súdu zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

4. Žalobkyňa sa k dovolaniu žalovaného nevyjadрила.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je potrebné zamietnuť.

6. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011). Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 CSP (prípustnosť dovolania pre vady zmätočnosti) a § 421 CSP (prípustnosť dovolania pre riešenie právnej otázky).

7. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP).

8. Dovolateľ vyvodzoval prípustnosť dovolania z § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP je a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9.1. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

9.2. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého

spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

10. Žalovaný v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP namietal nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu, spočívajúce najmä v nevysporiadaní sa s jeho odvolacími námietkami, resp. ich ignorovaní, či nesúhlasu s nimi a len prevzatí argumentácie súdu prvej inštancie bez riadneho odôvodnenia. Tiež poukazoval na nedostatky v dokazovaní, najmä napádal nesprávne hodnotenie dôkazov vedúce k nesprávnym skutkovým záverom a zásahu do jeho ústavných práv.

11. K tomuto dovolaciemu dôvodu považuje dovolací súd za potrebné v prvom rade uviesť, že ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) uvádza, že súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, že súdy sa musia zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. *Garcia Ruiz v. Španielsko*, *Vetrenko v. Moldavsko*, *Kraska v. Švajčiarsko*).

11.1. Rovnako podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať skutkovej i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplyvajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

11.2. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces, a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak je nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

11.3. Preto aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa teda odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu navyše musí byť aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozhodnutie odvolacieho súdu neobsahuje náležitosti uvedené v § 393 CSP, je nepreskúmateľné.

12. Vychádzajúc z vyššie uvedeného dovolací súd k námietke nedostatočného odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, a teda jeho nepreskúmateľnosti, môže len konštatovať, že v posudzovanom prípade

obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Dovolací súd po oboznámení sa s obsahom spisového materiálu a preskúmaní rozsudku odvolacieho súdu (aj rozsudku súdu prvej inštancie) dospel k záveru, že jeho odôvodnenie nevybočuje z limitov spravodlivého procesu, je dostatočné, logické a primerané. Odvolací súd svoje potvrdzujúce rozhodnutie odôvodnil úvahami, ktoré sú zrozumiteľné, konzistentné a spätne preskúmateľné; teda rozhodnutie odôvodnil spôsobom zodpovedajúcim zákonu (§ 393 CSP a § 220 ods. 2 CSP).

12.1. Z obsahu odôvodnenia preskúmaného rozsudku odvolacieho súdu vyplýva, že odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 CSP stotožniac sa s dôvodmi rozsudku súdu prvej inštancie vrátane správnych skutkových a právnych záverov, na ktoré aj odkázal v zmysle § 387 ods. 2 CSP (pozri odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu). Odvolací súd svoje rozhodnutie nezaložil v porovnaní so súdom prvej inštancie na žiadnych iných, či nových skutkových a právnych záveroch. Keďže odvolací súd sa s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie stotožnil, treba jeho dôvody posudzovať v kontexte s dôvodmi uvedenými v potvrdzovanom rozsudku okresného súdu, s ktorým vytvára organickú (kompletizujúcu) jednotu, keďže prvoinštančné a odvolacie konanie tvoria z hľadiska jeho predmetu jeden celok (m. m. IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09); rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie.

12.2. V dôvodoch svojho rozhodnutia odvolací súd uviedol, ako vo veci rozhodol súd prvej inštancie, obsah odvolania žalovaného (dovolateľa), zhrnutie podstatných skutkových tvrdení a právnych argumentov strán sporu, jasne vysvetlil, prečo rozhodnutie súdu prvej inštancie považuje za vecne správne vo vzťahu k užívaniu predmetnej nehnuteľnosti žalovaným a vo vzťahu k nároku žalobkyne na náhradu za neužívanie jej spoluvlastníckeho podielu podľa § 137 ods. 1 Občianskeho zákonníka. K čomu na zdôraznenie jeho správnosti doplnil aj ďalšie dôvody, najmä v reakcii a za účelom vysporiadania sa s podstatnými odvolacími námietkami, týkajúcimi sa údajných nesprávnych skutkových zistení, domnelého poškodenia nehnuteľnosti, krátkosti pojednávania a porušenia práva na spravodlivý proces, akcentujúc pritom, že takmer všetky odvolacie námietky žalovaného sú zhodné s jeho tvrdeniami v prvoinštančnom konaní, s ktorými sa súd prvej inštancie dostatočným spôsobom vysporiadal v odôvodnení rozsudku. Podľa názoru dovolacieho súdu z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu (body 15. až 32. rozsudku odvolacieho súdu) s potvrdzovaným rozhodnutím súdu prvej inštancie (body 13. až 24. rozsudku okresného súdu) v kompletizujúcej jednote, nevyplyva nepreskúmateľnosť, ani nepresvedčivosť, ani absencia o podstatných skutkových a právnych záveroch, či taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Obsah spisu preto nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie dostatočne a náležite neodôvodnil, a že pri rozhodovaní nezohľadnil odvolaciu argumentáciu dovolateľa. V rozpore s uvedeným potom vyznieva tvrdenie dovolateľa o nedostatočnom odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu. Iba skutočnosť, že dovolateľ so závermi odvolacieho súdu nie je spokojný a spochybňuje ich, nemá za následok nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu.

13. Konkrétne, pokiaľ žalovaný namietal nedostatočné odôvodnenie odvolacím súdom spočívajúce v prevzatí argumentácie súdu prvej inštancie bez náležitého zdôvodnenia, ako aj ignorovaní jeho námietok týkajúcich sa najmä nesúladu rozhodnutia okresného súdu s čl. 12 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, ktorý nesúlad žalovaný v podaní z 26. februára 2024 riadne vyargumentoval, dovolací súd opakovane pripomína, že ustanovenie § 387 ods. 2 CSP umožňuje odvolaciemu súdu, aby sa v potvrdzujúcom rozsudku, ktorým sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, obmedzil len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia doplnil ďalšie dôvody. Ak však odvolací súd v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci, pričom spätosť potvrdzovaného a potvrdzujúceho rozsudku vytvára ich organickú jednotu a rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe obsahuje aj odôvodnenie súdu prvej inštancie, preberá odvolací súd zároveň zodpovednosť aj za kvalitu argumentácie súdu prvej inštancie, vrátane toho, či v prípadnom dovolacom konaní obstoja ako ním potvrdené rozhodnutie aj s doplnenými dôvodmi. Dopĺňanie ďalších dôvodov k argumentácii súdu prvej inštancie nie je pravidlom, ale skôr výnimkou; môže byť dokonca nemožné, ak súd prvej inštancie sám objektívne vysporiadal so všetkými relevantnými argumentami všetkých sporových strán, čo napokon v danom spore odvolací súd aj konštatoval, že všetky odvolacie námietky žalovaného sú zhodné s jeho tvrdeniami v prvoinštančnom konaní, s ktorými sa súd prvej inštancie dostatočným

spôsobom vysporiadal v odôvodnení rozsudku.

14. Zároveň nemožno nespomenúť, že z práva na spravodlivé súdne konanie síce vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05, II. ÚS 76/07, obdobne Kraska c/a Švajčiarsko z 29. apríla 1993, Séria A, č. 254 - B, str. 49, § 30). Inak povedané aj judikatúra ESĽP nevyžaduje, aby na každý argument účastníka konania, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07).

15. Odvolací súd v namietanom smere poukázal, že pri preskúmaní odvolania žalovaného sa stotožnil s odôvodnením súdu prvej inštancie a uviedol, že nie je nutné opakovať alebo dopĺňať skutkové a právne závery okresného súdu, pokiaľ sú už primerane objasnené a tvoria jednotný právny celok rozhodnutí prvej a druhej inštancie (body 11. - 12., 31. - 32. odôvodnenia odvolacieho súdu). Odvolací súd zároveň preskúmal všetky relevantné odvolacie námietky žalovaného, vrátane tvrdení o nedostatočnom prejednaní dôkazov a argumentov súvisiacich s užívaním nehnuteľnosti a nárokmi žalobkyne (body 22. - 28. odôvodnenia). Zistil, že súd prvej inštancie vykonal dokazovanie v rozsahu potrebnom na správne zistenie skutkového stavu, dospel k záverom podloženým vykonanými dôkazmi a správne aplikoval príslušné právne predpisy (bod 19. - 20. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia). Odvolací súd pripomenul, že právo na spravodlivý proces neznamená povinnosť súdu stotožniť sa s právnymi názormi účastníka konania ani navrhovaným hodnotením dôkazov, ale vyžaduje len, aby boli skutkové a právne závery odôvodnené a nezjavne svojvoľné alebo chybné (body 29. - 31. odôvodnenia). Ako už bolo vyššie naznačené odvolací súd tým prevzal zodpovednosť za kvalitu argumentácie okresného súdu, vrátane rozhodnutia o relevancii predložených dôkazov a námietok žalovaného. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že sa zaoberal rozhodujúcou argumentáciou žalovaného, túto vyhodnotil a vysvetlil, prečo ju nepovažoval za dôvodnú, pričom jeho závery nemožno ani v tomto smere považovať za nedostatočne odôvodnené, či arbitrárne (svojvoľné). Odvolací súd osobitne poukázal na to, že argumentácia žalovaného týkajúca sa ochrany obydlia predstavuje predovšetkým právnu polemiku o strete dvoch práv, ktorá však nebola právne významná pre posúdenie uplatneného nároku žalobkyne na náhradu za neužívanie spoločnej veci v rozsahu jej spoluvlastníckeho podielu.

16. Podľa dovolacieho súdu odvolací súd v napadnutom rozhodnutí z hľadiska formálnej štruktúry zrozumiteľne a presvedčivo vysvetľuje dôvody, na podklade ktorých dospel k prijatému záveru o potvrdení rozsudku súdu prvej inštancie ako vecne správneho stotožniac sa s jeho dôvodmi. Skutočnosť, že žalovaný sa s názorom odvolacieho súdu (aj súdu prvej inštancie) nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o nedostatočnom odôvodnení dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu.

17. Dovolací súd pre úplnosť zdôrazňuje, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nezakladá (bližšie pozri R 24/2017 a sp. zn. 1Cdo/202/2017, 2Cdo/101/2017, 3Cdo/94/2017, 4Cdo/47/2017, 5Cdo/145/2016, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/76/2018, 9Cdo/86/2020); tento právny záver považuje za ústavnoprávne akceptovateľný i ústavný súd (I. ÚS 61/2019).

18. Z dôvodov vyššie uvedených dovolací súd môže len konštatovať, že dovolanie žalovaného namietajúce vadu podľa § 420 písm. f) CSP spočívajúcu v nedostatočnom odôvodnení rozsudku odvolacieho súdu je síce v tejto časti prípustné, ale nie je dôvodné, pretože táto vada dovolacím súdom zistená nebola.

19. Pokiaľ dovolateľ ďalej namietal, že súd prvej inštancie nesprávne vykonal a vyhodnotil dokazovanie týkajúce sa nezáujmu žalobkyne o nehnuteľnosť, poškodzovania majetku a odmietnutia dohody o užívaní nehnuteľnosti, takúto námietku bez ďalších relevantných okolností nemožno považovať za tzv. zmätočnosťnú vadu v procesnom postupe odvolacieho súdu, a to preto, že (i) hodnotenie dôkazov prislúcha zásadne len tomu súdu, ktorý ich vykonal, teda v tomto prípade súdu prvej inštancie, (ii) pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto

dôvodu nesprávne, ale táto skutočnosť sama osebe prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP nezakladá.

19.1. Pokiaľ sudy nižšej inštancie opierali svoje zistenia o vykonané dôkazy, ktoré ale nevyhodnotili podľa predstáv žalovaného, nešlo o postup vylučujúci alebo znemožňujúci realizáciu procesných práv. Porušením práva na spravodlivý proces nie je iné hodnotenie vykonaných dôkazov súdom, než aké sú predstavy strany (žalovaného), resp. strán sporu. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané sudy prvej a druhej inštancie ako skutkové sudy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Jeho úlohou nie je prehodnocovať skutkový stav, ale kontrolovať postup súdu pri procese jeho zisťovania (porovnaj I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly môže posúdiť, či konanie nebolo postihnuté závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), alebo či prijaté skutkové závery neboli svojvoľné či v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04). V tomto prípade však dovolanie na takýchto argumentoch nestálo a súd ex officio takéto vady nemôže zisťovať.

19.2. V tejto súvislosti dovolací súd ešte pripomína už dávnejšiu judikatúru najvyššieho súdu (R 42/1993, R 37/1993, R 125/1999, R 6/2000), na ktorú nadviazala ďalšia jeho rozhodovacia prax (pozri rozhodnutia sp. zn. 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 8Cdo/187/2017, 9CdoPr/8/2023), ktorá nepovažovala prípadnú neúplnosť, či nesprávnosť skutkových zistení a skutkových záverov bez ďalšieho za dôvod zakladajúci tzv. zmätočnosťnú vadu konania. Aj aktuálne platí, že nie je dôvodom zakladajúcim zmätočnosťnú vadu podľa § 420 písm. f) CSP nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu. Súlad tohto právneho názoru s ústavou posudzoval ústavný súd a nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti (II. ÚS 465/2017, III. ÚS 40/2020).

19.3. Odvolací súd s a s predmetnou námietkou žalovaného dostatočne vysporiadal tak, že tvrdenia týkajúce sa správania žalobkyne, najmä jej údajného nezáujmu o nehnuteľnosť, odnášania vecí a poškodzovania pozemku, ako aj okolností vedúcich k výmene zámkov, nepovažoval za právne relevantné pre posúdenie veci, keďže sa vzťahovali na obdobie predchádzajúce rozhodnému obdobiu, resp. nesúviseli s uplatneným nárokom žalobkyne. Za rozhodujúce považoval, že medzi spoluvlastníkmi nedošlo k dohode o užívaní nehnuteľnosti, a že žalovaný ju v rozhodnom období užíval nad rozsah svojho spoluvlastníckeho podielu; z tohto dôvodu nepokladal za potrebné vykonávať ďalšie dokazovanie k tvrdeniam žalovaného, ani sa nimi podrobnejšie nezaoberal (pozri body 25. až 27. odôvodnenia odvolacieho súdu).

20. Z dôvodov vyššie uvedených dospel dovolací súd k záveru, že také pochybenia súdov v procese dokazovania, ktoré by znamenali porušenie práva dovolateľa na spravodlivý súdny proces v zmysle § 420 písm. f) CSP z obsahu spisu vrátane rozsudku odvolacieho súdu nevyplývajú, preto prípustnosť (a ani dôvodnosť) dovolania v tejto časti nie je daná a dovolanie ako neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP odmietol.

21. Dovolateľ prípustnosť podaného dovolania vyvodil aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP.

21.1. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

22. Právny posúdením veci treba považovať činnosť súdu spočívajúcu v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval. Nesprávne právne posúdenie veci nemožno preto vymedziť nesprávnym či nedostatočným zistením skutkového stavu. Ani sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo jednoduché spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 432 ods. 2 CSP.

23. Okrem toho nevyhnutným predpokladom, aby dovolací súd mohol posúdiť prípustnosť dovolania v

zmysle § 421 ods. 1 CSP je, že dovolateľ uvedie právnu (nie skutkovú) otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom. Inak dovolací súd nemá možnosť posúdiť, či ide skutočne o právnu otázku, o d ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a či sú splnené osobitné podmienky uvedené v jednotlivých prípadoch, v ktorých citované ustanovenie dovolanie pripúšťa.

24. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia odvolacím súdom od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Ide tu o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov odvolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu“. Dovolací súd vo svojej súdno-aplikačnej (judikátornej) činnosti k tomu už v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/6/2017 (podobne tiež v rozhodnutiach sp. zn. 2Cdo/203/2016, 3Cdo/235/2016, 4Cdo/95/2017, 6Cdo/123/2017, 7Cdo/140/2017, 9Cdo/315/2020, 9Cdo/2/2021) uviedol, že v dovolaní, ktorého prípustnosť sa opiera o § 421 ods. 1 písm. a) CSP, dovolateľ by mal: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, c) uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

25. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. b) CSP je rozhodujúce, že ide o otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním, avšak táto otázka doteraz v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa opiera o § 421 ods. 1 písm. b) CSP, dovolateľ by mal: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) tvrdiť (a prípadne i doložiť), že takáto otázka doteraz nebola riešená odvolacím súdom, c) uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená. Z logického hľadiska sa vylučuje, aby pre identickú právnu otázku sa mohli uplatniť oba dovolacie dôvody (§ 421 ods. 1 písm. a) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP).

25.1. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu, i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená jasným, zrozumiteľným a nepochybným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania. V prípade absencie náležitého vymedzenia právnej otázky najvyšší súd nemôže pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili/neriešili okresný a odvolací súd. Preto dovolací súd je viazaný len tým, ako dovolateľ právnu otázku nastolí.

26. Dovolací súd sa preto najskôr zaoberal tým, či sú splnené tieto predpoklady prípustnosti dovolania, a to najmä z hľadiska, či žalovaný v podanom dovolaní vôbec nastolil právnu otázku, resp. ním nastolená právna otázka je taká otázka, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu.

27. Dovolateľ v dovolaní vymedzil prípustnosť svojho dovolania s poukazom na § 421 ods. 1 písm. b) CSP ohľadom nesprávneho vyriešenia nasledujúcej otázky „či je občan, ktorý sa v súlade čl. 19 ods. 2, čl. 21 ods. 1 Ústavy SR domôže svojho práva na ochranu súkromného a rodinného života a práva na nedotknuteľnosť obydlia povinný na základe Občianskeho zákonníka uhradiť náhradu spoluvlastníkovi, ktorý sa mu pokúsil toto právo uprieť, pričom mu zo strany žalovaného spoluvlastníka bola ponúknutá možnosť na dohodu o forme užívania predmetnej nehnuteľnosti.“

27.1. Dovolací súd posudzujúc dovolateľom takto formulovanú otázku uvádza, že dovolaním napadnutým rozhodnutím odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny, keď vychádzal zo skutkového záveru, že žalovaný užíval celú nehnuteľnosť vrátane spoluvlastníckeho podielu žalobkyne, pričom žalobkyňa počas rozhodného obdobia nemala k nehnuteľnosti prístup. Na takto ustálený skutkový stav odvolací súd (rovnako ako súd prvej inštancie) aplikoval § 137 ods. 1 Občianskeho zákonníka a dospel k záveru, že nárok žalobkyne na náhradu za neužívanie spoluvlastníckeho podielu je dôvodný. Rozhodujúcou otázkou, ktorá bola pre odvolací súd kľúčová pri posudzovaní vecnej správnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie, bola vo väzbe na zistený skutkový stav existencia a výška nároku žalobkyne na náhradu za neužívanie spoluvlastníckeho podielu za obdobie, v ktorom žalovaný využíval celý predmet spoluvlastníctva. Táto otázka priamo determinovala právnu povinnosť žalovaného a predstavovala právny základ napadnutého rozhodnutia. Dovolateľom formulovaná otázka smerujúca k tomu, či výkon ústavného práva na ochranu obydlia môže viesť k

vylúčeniu povinnosti nahradiť spoluvlastníkovi hodnotu neužívania jeho podielu, nebola rozhodujúca pre dané konanie, nakoľko súdy nižšej inštancie nezaložili svoje rozhodnutie o vecnej oprávnenosti nároku žalobkyne na jej riešení. Nastolená právna otázka má skôr povahu všeobecnej polemiky žalovaného s právnym názorom súdov nižšej inštancie, pričom nereflektuje konkrétny právny záver, na ktorom napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva. Odvolací súd pri posudzovaní odvolacej argumentácie žalovaného síce prihliadol na namietaný ústavný rámec jeho práva na ochranu obydlia, avšak skutočnosť, že toto právo bolo v rozhodovaní zohľadnené, nijako neovplyvnilo výrok, ani vecnú správnosť rozhodnutia, keďže rozhodnutie odvolacieho súdu spočívalo na právnom posúdení nároku žalobkyne podľa § 137 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

27.2. V tejto súvislosti dovolací súd považuje za potrebné dodať, že na uvedenom závere nič nemení ani dovolateľom prezentovaná ústavnoprávna argumentácia, keďže ochrana základných práv, vrátane práva na nedotknuteľnosť obydlia, nevylučuje aplikáciu zákonných ustanovení upravujúcich majetkové vzťahy medzi spoluvlastníkmi, pokiaľ ich uplatnenie sleduje legitímny cieľ a rešpektuje princíp proporcionality. V posudzovanej veci bol zásah do práv žalovaného odôvodnený ochranou vlastníckeho práva žalobkyne ako spoluvlastníčky, ktorej bolo znemožnené užívať jej podiel na spoločnej veci (bližšie pozri odôvodnenie napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu). Obmedzenie práva žalovaného na nedotknuteľnosť obydlia preto samo osebe neznamená porušenie jeho základných práv, ak ide o zásah nevyhnutný na ochranu práv druhého spoluvlastníka, ktorý sa nemôže slobodne podieľať na užívaní spoločnej nehnuteľnosti (viď sp. zn. III. ÚS 285/2019, I. ÚS 252/2017).

27.3. Vzhľadom na uvedené je zrejmé, že dovolateľ nevymedzil právnu otázku spôsobom predpokladaným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP, keďže neidentifikoval otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu. Absencia takto vymedzenej právnej otázky zakladá neprípustnosť jeho dovolania.

28. Žalovaný aj v súvislosti s uvádzaným dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP nastolil právnu otázku, a to „či došlo alebo nedošlo zo strany žalobkyne ku konaniu v rozpore s dobrými mravmi“, pričom odkázal na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo/137/2017. Dovolací súd v tomto smere pripomína, že pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“ vyjadrenej najmä v rozhodnutiach alebo stanoviskách najvyššieho súdu, ktoré sú publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, ale tiež opakované vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ neskôr vydané rozhodnutia najvyššieho súdu nespochybňujú názory obsiahnuté v rozhodnutí dosiaľ nepublikovanom (pozri sp. zn. 3Cdo/158/2017, 4Cdo/95/2017, 5Cdo/87/2017, 6Cdo/129/2017, 8Cdo/33/2017).

28.1. Dovolací súd posudzujúc žalovaným formulovanú právnu otázku i v kontexte obsahu podaného dovolania (§ 124 CSP) dospel k záveru, že ide o otázku závislú od posúdenia konkrétneho sporu, dôkazov a skutkových okolností zistených v tomto konaní. Posúdenie toho, či konanie žalobkyne je alebo nie je v rozpore s dobrými mravmi, je totiž vždy výsledkom hodnotenia vysoko individuálnych a jedinečných skutkových okolností konkrétnej veci, ktoré sú nezameniteľné s okolnosťami v iných prípadoch (*mutatis mutandis* sp. zn. 2Cdo/41/2019).

28.2. Z obsahu dovolania vyplýva, že dovolateľ síce formálne nastoľuje právnu otázku týkajúcu sa rozporu konania žalobkyne s dobrými mravmi, avšak jeho argumentácia je v podstate založená na nesúhlase so skutkovými zisteniami súdov nižších inštancií a na vlastnom hodnotení vykonaných dôkazov. Takto formulované námietky smerujú proti skutkovým záverom, ku ktorým dospeli súdy nižších inštancií, najmä pokiaľ ide o posúdenie správania strán sporu a jeho právnu relevanciu. Uvedené argumenty dovolateľa preto indikujú, že dovolanie v skutočnosti nesmeruje proti riešeniu právnej otázky v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP, ale proti skutkovým zisteniam a hodnoteniu dôkazov. Dovolací súd však nie je oprávnený preskúmať správnosť skutkových zistení, ani vykonávať nové dokazovanie (§ 442 CSP), keďže dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok určený na revíziu skutkového stavu veci. Dovolací súd nie je treťou inštanciou, ale súdom právnym, a preto sa ním nemožno domáhať preskúmania skutkových záverov súdov nižších inštancií ani spôsobu, akým tieto súdy hodnotili vykonané dôkazy.

28.3. Zároveň je potrebné zdôrazniť, že otázka rozporu konania s dobrými mravmi nepredstavovala v posudzovanej veci nosný právny základ rozhodnutia odvolacieho súdu. Odvolací súd svoje rozhodnutie založil na už spomínanej aplikácii ustanovenia § 137 ods. 1 Občianskeho zákonníka, pričom vychádzal zo zistenia, že žalovaný užíval spoločnú vec nad rozsah svojho spoluvlastníckeho podielu bez dohody so žalobkyňou. Námiťku rozporu s dobrými mravmi preto považoval za právne irelevantnú pre posúdenie uplatneného nároku.

28.4. V tejto súvislosti dovolací súd považuje za potrebné poukázať i na to, že dovolateľom označené rozhodnutie, a to sp. zn. 6Cdo/137/2017, obsahuje síce všeobecné východiská k výkladu pojmu dobré mravy, ktoré posudzuje vo väzbe na skutkové okolnosti daného sporu, v ktorom išlo o určenie čiastočnej neplatnosti zmluvy o zriadení záložného práva a o určenie, že záložné právo neexistuje, čo nie je posudzovaný spor, ktorý je skutkovo i právne odlišný a týka sa nároku spoluvlastníka na náhradu za neužívanie spoločnej veci.

28.5. Zhrnúc uvedené dovolací súd môže len konštatovať, že dovolateľom formulovaná právna otázka nie je otázkou, od ktorej by záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu. Ide zároveň o otázku úzko viazanú na konkrétne skutkové okolnosti sporu, pričom dovolanie je v skutočnosti založené na nesúhlase so skutkovými závermi súdov nižších inštancií, ktoré je z hľadiska § 421 ods. 1 CSP irelevantné. Dovolateľ tak uplatnený dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP nevymedzil spôsobom vyplývajúcim z § 432 ods. 2 CSP, t. j. nevymedzil právnu otázku, od ktorej riešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a odvolací súd sa pri jej riešení odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Absenciu uvedeného považuje CSP za dôvod pre odmietnutie dovolania pre neprípustnosť (§ 447 písm. f) CSP).

29. Na základe uvedeného dovolací súd uzavrel, že dovolanie žalovaného ohľadom namietanej vady podľa § 420 písm. f) CSP je síce v časti prípustné, ale nie je dôvodné, v časti je neprípustné a ohľadom namietajúceho nesprávneho právneho posúdenia sporu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP je neprípustné. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dovolanie ako celok zamietol (§ 448 CSP).

30. Pri rozhodovaní o trovách dovolacieho konania dovolací súd aplikoval § 453 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP. Podľa princípu úspechu v dovolacom konaní by trovy dovolacieho konania patrili v dovolacom konaní plne úspešnej žalobkyňi. Žalobkyňa v dovolacom konaní trovy dovolacieho konania neuplatnila, v dovolacom konaní bola nečinná a z obsahu spisu vyplýva, že jej trovy dovolacieho konania nevznikli, preto jej dovolací súd v súlade so svojou judikatúrou náhradu trov dovolacieho konania nepriznal (R 72/2018).

31. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.